

A Fővárosi Ítéltábla a Szepesi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szepesi Zsuzsa ügyvéd) és dr. Németh Ágnes Erzsébet által képviselt I. rendű, valamint a Szepesi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szepesi Zsuzsa ügyvéd) által képviselt II. rendű, III. rendű és IV. rendű felpereseknek, által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. november 29. napján meghozott, 62.P.24.297/2009/30. számú ítélete ellen, az I-IV. rendű felperesek részéről 31. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítéltábla az alperes első fokú perkölségét együttes első és másodfokú perkölségnek tekinti.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 900.000 (kilencszázezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperesek keresetükben összesen 441.713.850 forint és kamatai megfizetésére kérték kötelezni az alperest kártérítés címén. Előadták, hogy az I. rendű felperes az alperesi jogelőddel, a ... Bank Rt-velközjegyző előtt 2002. szeptember 5. napján szám alatt 96.937.000 forint összegű beruházási kölcsönre vonatkozó kölcsönszerződést kötött, melynek célja a ..-i külterület ... hrsz. alatti sertéstelep felújítása, infrastruktúra kiépítése volt. A kölcsönszerződés szerint az alperes a kölcsön összegét a szerződés hatálybalépésétől 2003. október 20. napjáig tartotta az I. rendű felperes rendelkezésére. Az I. rendű felperes 2003. szeptember 22. napján kérte a rendelkezésre tartási idő meghosszabbítását, mely kérelmét elutasító határozatát az alperes ... Bizottsága a 7/2002. számú eljárási rendben előírt döntési határidőt túllépve, 2003. december 26. napján hozta meg. A határozatról az I. rendű felperes írásbeli értesítést nem kapott. Az I. rendű felperes ugyanezen

közjegyző előtt 899/2002. számon 45.845.950 forintra vonatkozó beruházási kölcsönszerződést kötött, melynek célja új mezőgazdasági gépek, berendezések, technológia vásárlása volt. Az alperes a kölcsön összegét a szerződés hatálybalépésétől 2002. november 30. napjáig volt köteles rendelkezésre tartani. Ugyanezen közjegyző 900/2002. szám alatt közjegyzői okiratba foglalta az 50.000.000 forint rulírozó forgóeszköz-hitelre vonatkozó szerződést azzal, hogy az alperes a hitelkeretet 2010. március 4. napjáig tartja rendelkezésre. A hitel célja az állattenyésztéshez kapcsolódóan tenyészállat beszerzés, takarmánykiegészítő-tápok, gyógyszerek, stb. finanszírozása volt. Az I. rendű felperes a teljes gépészeti technológiai berendezést 2002. november 30. napjáig beszerezte. Előadta, hogy tervezési hiba miatt az építési terveket módosítani kellett, 2003 szeptemberében került sor az előszerződés megkötésére a perben nem álló KK Kft-vel a beruházás teljes kivitelezésére, míg a végleges szerződést 2003. november 20. napján kötötték meg. 2003. novemberéig a sertéstelepen a földmunkák elvégzése történt meg. Az alperes 2004. június 25. napján mindhárom kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta. A Fővárosi Ítéltábla a 2008. december 2-án kelt 4.Pf.20.666/2009/9. számú ítéletével megállapította, hogy a 898/2002. számú közjegyzői okiratba foglalt szerződés a rendelkezésre tartási határidő elteltével megszűnt, míg az azonnali hatályú felmondás a további két kölcsönszerződés vonatkozásában érvénytelen. A felperesek szerint a sertéstelep az alperesi magatartás - késedelmes ügyintézés a szerződéskötés és a szerződés módosítása iránti kérelem elintézése során, a szerződésmódosítás jogellenes feltételhez kötése, a ... és a számú kölcsönszerződések érvénytelen felmondása - miatt nem került befejezésre, ennél fogva az I. rendű felperesnek vagyoni, míg mind a négy felperesnek nem vagyoni kára keletkezett. Hivatkozásuk szerint a sikertelen vállalkozásra visszavezethetően. Az I-II. rendű felperesek házassága felbomlott, és a III-IV. rendű felpereseket - akik az I-II. rendű felperesek gyermekei - is megviselte a családi élet felbomlása.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy szerződésszegő, vagy jogellenes magatartást tanúsított volna. A döntésre nyitva álló határidőt az alperes saját belső rendje szabályozza, amely a felperes vonatkozásában irreleváns, a szerződés módosítását pedig jogában állt feltételekhez kötni. Állította, hogy a és a számú szerződés érvénytelen felmondása következtében a felpereseknek kára nem keletkezett, a beruházás ellehetetlenülését aszámú kölcsönszerződés megszűnése okozta. Megítélése szerint a kölcsönszerződés megszűnését követően az I. rendű felperes saját kockázatára folytatta a beruházást, így valamennyi felperes kára az I. rendű felperes magatartásával áll összefüggésben. Előadta, hogy a kivitelező által indított végrehajtási eljárásba kötelezettsége volt bekapcsolódni. Tagadta az okozati összefüggést a felperes kára és az alperes magatartása között. Az összecszerűség vonatkozásában is vitássá tette a felperesek követelését.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperes részére 3.025.000 forint perköltséget. A feljegyzett 900.000 forint eljárási illetéket és 2.800 forint állam által előlegezett költséget az állam viseli. Az ítélet

indokolása szerint 2003 novemberéig csupán a földmunkák kerültek elvégzésre, annak ellenére, hogy a számú szerződés rendelkezésre tartásának határideje 2003. október 20. napja volt. Kiemelte az ítélet, hogy a rendelkezésre tartási határidő módosítása vonatkozásában az alperes üzleti feltételei, valamint belső szabályzatai speciális rendelkezéseket nem tartalmaznak, kizárólag a felek együttműködési kötelezettségét rögzítik. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Ptk. 240. § (1) bekezdése értelmében egyik szerződő fél sem köteles a szerződés módosítására közös megegyezés hiányában. A Ptk. 241. §-a értelmében azonban bírósági úton lehetett volna kérni a szerződés módosítását. Mindezen adatok alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a beruházás ellehetetlenüléséhez nem az alperesi magatartás vezetett, hanem az, hogy az I. rendű felperes a tényleges munkálatokat a hiányos és hibás tervezés miatt csak az építkezés finanszírozása céljából megkötött kölcsönszerződés megszűnése után tudta ténylegesen megkezdeni. Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a további két szerződés érvénytelen felmondása nem okozta a beruházás befejezésének ellehetetlenülését, ugyanis az az építkezést finanszírozó szerződés megszűnésére vezethető vissza. Mivel az I-II. rendű felperesek ellen a perben nem álló kivitelező eljárása alapján végrehajtási eljárás indult, így az alperes jogszabálysértés nélkül kapcsolódott be a végrehajtási eljárásba. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes által megjelölt károk nincsenek összefüggésben az alperesi magatartással, ezért a keresetet a Ptk. 318. § (1) bekezdése és 339. § (1) bekezdése alapján elutasította. Perköltség tárgyában a Pp. 77. és 78. § (1) bekezdései alapján határozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek fellebbezéssel éltek. Kérték, hogy a másodfokú bíróság a keresetük jogalapja kérdésében közbenső ítélettel hozzon számukra kedvező döntést. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása hiányos, időrendi hibákat tartalmaz. Ebből következően az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, a hiányos tényállásból meghozott ítéleti döntése pedig téves és jogszabálysértő. Az alperesre a Hpt. rendelkezései a 2001. évi XX. törvényben foglalt eltérésekkel alkalmazandó. A jelen perben az alperes mint állami tulajdonú bank a kormány gazdaságfejlesztési céljainak megvalósítása érdekében járt el. A per elbírálásánál a bíróság nem tekinthetett volna el az alperes különös jogalanyiságából adódó követelményektől. Hivatkoztak arra is, hogy az alperesnek a hitelkérelem befogadásától kezdve tanúsított károkozó magatartása egységséget képez. Sérelmezték, hogy az alperes 2004. február 4-én olyan igazolást bocsátott ki részükre, amely a beruházási kölcsönszerződés meghosszabbítását az I. rendű felperesnek a már kifolyósított 22.742.072 forint összegű forgóeszközhitel visszafizetéséhez kötötte, melynek lejáratát 2010. szeptember 4. napja lett volna. Utaltak arra, hogy az alperes jogellenesen mondta fel a és számú kölcsönszerződéseket. Megítélésük szerint ez a tény önmagában is kiváltotta a felpereseknél bekövetkezett kárt az alábbiak szerint: Az I. rendű felperesnek a 2003. október 20. napján megszűnt beruházási kölcsönszerződésből nem állt fenn tartozása az alperessel szemben, míg a felmondott két kölcsönszerződés alapján I. rendű felperesnek lejárt tartozása

nem volt. A számú közjegyzői okiratba foglalt szerződés lejáratára 2016. október 20. napja, míg a számú közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés lejáratára 2010. szeptember 4. napja volt. Ezért a jogellenes felmondással lejárttá vált a teljes tartozás. Felmondás hiányában a hitel, valamint saját erő igénybevétele az 1. számú hízalda befejezésre kerülhetett volna, ami elegendő lett volna a termelés beindításához, és a kivitelező díjának részletekben történő kifizetéséhez. Hangsúlyozták, hogy a kivitelezési tervek teljes egészének elkészülte nem volt feltétele az építkezés megkezdésének. Sérelmezték, hogy az alperes 2003. december 16-án sem közölte velük azt a szándékát, hogy nem hosszabbítja meg a rendelkezésre tartási időt, így ekkor a kivitelezőt le lehetett volna időben állítani, át lehetett volna szervezni a kivitelezést, és nem halmozódnak fel a kivitelező felé a számlatartozások. A további kölcsönszerződések felmondása miatt az I. rendű felperes hitelképtelenné vált, ezért nem volt lehetősége a beruházást befejezni.

Kifogásolták, hogy a Fiókjának vezetőjének kijelentése, miszerint a felmondott hitelre semmilyen más pénzintézet nem nyújt hitelt, továbbá az a tény, hogy a felperesek szerepeltek a KHR listán, az ítéleti tényállásban nem szerepel.

A felperesek tévesnek találták az elsőfokú bíróság azon következtetését, hogy a két hónapos tervezési késedelem miatt a beruházás akkor sem kezdődhetett volna meg korábban, ha az alperes hamarabb elbírálja az I. rendű felperes hitelkérelmét. Kiemelték, hogy a hitelkérelmet az alperes 2002. április 23. napján befogadta, azonban a kölcsönszerződés megkötésére négy hónap múlva, 2002. szeptember 5. napján került sor. Szerintük amennyiben az alperes a szabályzatában megállapított határidőben, 15+5 nap alatt a döntését meghozza, a tervezési hiba előbb derült volna ki. Hangsúlyozták, hogy a jogerős engedélyezési terv csupán módosításra szorult. A 2002. szeptember 3-án megkezdődött kivitelezési munkákkal párhuzamosan folyt az engedélyezési terv módosítása is. Indokolatlannak találták az elsőfokú bíróság okfejtését a szerződés módosításának lehetősége kérdésben, ugyanis a felperesek nem azt állították, hogy az alperes a módosításra köteles lett volna; csupán az alperesi eljárás elhúzódását sérelmezték, valamint azt, hogy az alperes a beruházási kölcsönt további folyósítását jogellenes feltételhez kötötte. Az alperes eljárása során megszegte a Ptk. 4. § (1) bekezdésébe foglaltakat. Álláspontjuk szerint amennyiben az alperes kellő időben közli a nemleges döntését, nem keletkeznek a kivitelező felé kifizetetlen tartozások. Nem vette figyelembe az elsőfokú bíróság azt sem, hogy az I. rendű felperes saját erővel is bírt, a technológia rendelkezésre állt, annak beszerelését is kifizette, így az épület befejezésével a termelés megkezdhető lett volna.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. A másodfokú eljárásban megállapítandó jogtanácsosi munkadíjának összegét 4.465.000 forintban jelölte meg.

A fellebbezés nem alapos.

A felperesek kárigényüket elsődlegesen arra alapították, hogy az alperes a 2002. április 23. napján befogadott hitelkérelme az alperesi előjárási rendben foglalt 15 +

5 nap ügyintézési határidő helyett négy hónap múlva került elbírálásra. Álláspontjuk szerint ez a késedelem is hozzájárult ahhoz, hogy a beruházás nem került befejezésre. Nem vonja kétségbe a másodfokú bíróság, hogy az alperes saját belső rendjét megszegte, azonban az nem állapítható meg, hogy ezzel a magatartásával a felpereseknek kárt okozott. Az alperes 2002. szeptember 5-én kelt kölcsönszerződésében a 898/2002. számú beruházási kölcsön rendelkezésre tartására nyitva álló határidőt 2003. október 20. napjában jelölte meg. Nincs adat arra vonatkozóan, hogy az alperes amennyiben a hitelkérelmet 15 + 5 nap alatt elbírálja, és a szerződést az I. rendű felperessel 2002 május hóban megkötö, a kölcsön rendelkezésre tartásának határidejét ugyancsak 2003. október 20. napjában határozta volna meg. Az csupán a felperesek feltételezése, hogy az alperes a korábbi szerződéskötéshez képest is változatlanul 2003. október 20. napjában és nem a szerződéskötés napjától számított mintegy egyéves időtartamban határozta volna meg a rendelkezésre tartási határidőt. Ez utóbbi esetben ugyanannyi idő állt volna az I. rendű felperes rendelkezésére az építkezés befejezéséhez, mint jelen esetben. Ettől eltérő feltételezést a peradatok nem támasztanak alá, így ilyenre az alperes kártérítési felelőssége nem alapozható.

Hivatkoztak a felperesek arra is, hogy az I. rendű felperes által 2003. szeptember 22. napján előterjesztett rendelkezésre tartási határidő meghosszabbítása iránti kérelem tárgyában az alperes késedelmesen döntött, határozatáról határidőben írásbeli értesítést nem adott, továbbá a ... szám alatti szerződésre figyelemmel folyósított hitelt - annak lejáratí időpontjától függetlenül - visszakövetelte. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy az alperes szabályzatai, belső utasításai a szerződés módosítása vonatkozásában csupán a felek együttműködési kötelezettségét rögzítik. Így - annak ellenére, hogy ellenkezőjére a felperesek sem kereseti kérelmükben, sem fellebbezésükben nem hivatkoztak - helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes a kölcsönszerződés módosítására nem volt köteles. Az alperes a szerződés módosításához olyan feltétellel adta volna hozzájárulását, amelyet a I. rendű felperes nem tudott, vagy nem kívánt vállalni. Az alperes a rendelkezésre tartási határidő módosítása tekintetében nem volt elzárva attól, hogy az I. rendű felperes vagyoni viszonyait, illetve az I. rendű alperes által folytatott beruházás összes körülményét vizsgálja és ennek függvényében szabjon feltételt a kölcsönszerződés módosítására. A Ptk. 4. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni. Az idézett rendelkezés alapján nem látott lehetőséget a másodfokú bíróság annak megállapítására, hogy az alperes ezen rendelkezésbe, továbbá a Ptk. 277. § (4) bekezdésébe foglalt együttműködési kötelezettségét megszegte volna, ugyanis az alperes mint minden pénzügyi intézet nem tévesztheti szem elől a prudens működés követelményét döntései meghozatala során. Így a másodfokú bíróság nem mérlegelheti azokat a szempontokat, amelyek alapján az alperes a szerződés módosításának feltételeit meghatározta.

A felperesek hivatkoztak arra is, hogy amennyiben megfelelő határidőben kapnak értesítést a kérelem elutasításáról, úgy a beruházás előre eltervezett ütemezésén az I. rendű felperes módosított volna, így nem állt volna elő a fizetéseképtelensége, és nem került volna sor ellene végrehajtási eljárásra sem. Az I. rendű felperes a szerződés módosítását a rendelkezésre tartási határidő lejárta előtt nem egészen egy hónappal kérte. Az I. rendű felperesnek a kérelem benyújtásával egyidejűleg számolnia kellett azzal, hogy az elutasításra kerülhet, illetve feltételezhette, hogy az alperes a szerződés módosítását további, általa megszabott feltételekhez kötheti és a kölcsön felhasználhatósága teljességgel bizonytalan. Ez utóbbi körülménnyel - a hosszabbításról történő értesítés hiányában - a rendelkezésre tartási határidő 2003. október 20-i leteltét követően pedig már tisztában kellett lennie az I. rendű felperesnek. Ennek ellenére a 2003. november 20-án e lehetőséget figyelmen kívül hagyva kötötte meg a végleges kivitelezési szerződést, amelyből eredő tartozásokat mint kárukhoz vezető okok egyikét jelölték meg a felperesek.

Mindebből az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy ez utóbbi tartozás mint károsodáshoz vezető körülmény nem az I. rendű felperes és nem az alperes magatartásával áll okozati összefüggésben.

Nem vitás, hogy az alperes a és számú kölcsönszerződéseket jogellenesen mondta fel, ezért az I. rendű felperes indokolatlanul a KHR-be feltüntetésre került. Ez a körülmény kizárta, hogy más pénzintézettől további hitelt vegyen fel. A perben a felperesek nem bizonyították, hogy az I. rendű felperes a KHR-ben való szerepeltetése nélkül a beruházás befejezéséhez szükséges mértékben, az I. rendű felperes által is megfelelőnek ítélt, és vállalható feltételekkel kapott volna kölcsönt, és ennek alapján a beruházás megvalósulhatott volna. Ez az előadásuk ugyancsak feltételezésen alapul.

Mindezek alapján a felperesek nem bizonyították, hogy az alperes jogellenes magatartása következtében káruk keletkezett, így az elsőfokú bíróság a Ptk. 318. § (1) és a Ptk. 339. § (1) bekezdése alkalmazásával helytállóan utasította el a keresetet.

A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - indokolásbeli kiegészítéssel - helybenhagyta.

A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja szerint a polgári perben az elsőfokú bírósági eljárásban az ügyvéd munkadíjának a pervesztes felet terhelő összege 100 millió forintot meghaladó pertárgyérték esetén a b) pontban meghatározott munkadíj, és a 100 millió forint feletti összeg 1%-a, de legalább 1.000.000 forint. A (6) bekezdés akként rendelkezik, hogy a munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. A bíróság a munkadíj eltérő összegben történő megállapítását indokolni köteles.

Az alperes a másodfokú eljárás során írásbeli ellenkérelmet nem terjesztett elő, szóbeli kérelmében csupán az első fokú ítélet helybenhagyását kérte. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított munkadíjat az alperesi képviselő perben kifejtett tevékenységét mérlegelve eltúlzottnak tekintette, azonban annak megváltoztatására - erre irányuló fellebbezési kérelem hiányában - nem volt módja. Hangsúlyozza továbbá, hogy jelen ügyben a per tárgyának értéke rendkívül magas, azonban nem hagyható figyelmen kívül a jogi képviselet ellátásával felmerült munka mértéke. Ezen szempontok alapján a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget az alperes részére további perköltség megállapítására, ugyanis az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség az első- és másodfokú eljárásban az alperesi képviselő által kifejtett tevékenységgel áll arányban.

A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. május 15.

Dr. Németh László sk.
a tanács elnöke

. Molnár Ágnes sk.. Merőtey Anikó sk.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

Dankó Zsuzsanna
írnok